

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

УДК 007:304:070.004

ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВІ МОДИФІКАЦІЇ АВТОРСЬКИХ КОЛОНОК (ЗА КОЛУМНІСТИКОЮ ЧАСОПISУ «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»)

Бурич Л.А.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Основну увагу сфокусовано на жанровій модифікації авторської колонки та окреслено зміст, тематику, обсяг і стиль тексту. На підставі формально-змістового аналізу колумністики журналу «Український тиждень» було виявлено кілька комбінованих форм колонок, як-от: колонка-есеї, колонка-коментар, колонка-огляд, колонка-репортаж, колонка-фейлетон, колонка-інтерв'ю, колонка-рецензія, колонка-портрет, колонка-нарис, колонка-стаття, колонка-кореспонденція, колонка-казка, колонка-лист тощо.

Ключові слова: авторська колонка, колумністика, жанр, жанрові модифікації, зміст, тематика, обсяг, стиль.

Постановка проблеми. Характерний для постмодернізму принцип подвійного кодування і зміщування жанрово-стильових ознак яскраво позначається на авторських колонках, які увібрали чимало детермінант постмодерну. Колумністика, по суті, одночасно стає адекватною епохи постмодернізму і платформою для втілення постмодерних тенденцій. Що ж об'єднує авторську колонку і постмодерний текст? Насамперед видозмінена форма, заснована на комбінації вже наявних соціокультурних текстів і трансформована під впливом сьогочасних реалій. Модифікація колумністського тексту зумовлена міжжанровою дифузиею, контамінацією, міжродовою розмитістю та стильовим синкретизмом. Форма авторської колонки також варіюється відповідно до задуму колумніста, його манери письма, обраної жанрово-стильової та тематичної домінанти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Жанрову специфіку колонки розглядали українські вчені І. Гаврилюк, В. Галич, І. Михайлин та С. Шебеліст; російські науковці Ю. Гордеев, А. Потсар, О. Тертичний і С. Ярцева; білоруські дослідники О. Градюшко, В. Івченков, Т. Орлова та Л. Сасенкова. Їх дослідження багатогранні, втім контамінована форма колонок залишилась поза увагою науковців. Тільки розвідка С. Шебеліста стосується колонки-есею.

Мета статті полягає у вивченні формально-змістової структури авторських колонок *Тижня*. За методологічну основу взято **формально-змістовий аналіз**, який передбачає комплексний розгляд жанрових, тематичних і мовностильових компонентів тексту. **Хронологічні межі дослідження** охоплюють 2013–2018 роки. Якщо за вказаний період не змогли зафіксувати певної моделі колонки (жанрової, тематичної чи стильової), то довелось розширити часові рамки.

Виклад матеріалу. Кожен жанр вирізняється певними формально-змістовими індикаторами, певним способом осмислення дійсності. Наявність іножанрових формально-змістових ознак у колонці породжує процес контамінації – жанрову подвійність, коли одночасно взаємодіють дві самодостатні форми тексту. Саме контаміновані форми авторської колонки пропонуємо до вашого розгляду.

Колонка-есеї. Колонка в есеїстичній формі є показовим явищем для колумністики *Тижня*. Адже ця форма дає максимальну свободу авторам для вираження персональних думок і вражень, дає змогу комбінувати засоби і методи художньої літератури і публіцистики, філософії і науки. В есеїстичних матеріалах колумністи висловлюють суб'єктивне бачення з приводу будь-якого питання, не намагаючись вичерпно його схарактеризувати.

Роздуми про українську культуру артикульовані в колонці Юрія Макарова «Чорний квадрат у чорній скриньці» (2015). Означена колонка тяжіє до есею з огляду на вільну асоціативну композицію, відносно невелику форму (676 слів), образність, розмовну інтонацію, афористичність, суб'єктивну авторську позицію та різностильову структуру. Автор імітує комунікацію з адресатами за допомогою діалогом, апелює з прохальною інтонацією, риторичних вигуків, риторичних звернень, інтертекстуальних вкраплень і діалогічних прийомів.

Колонка-есеї також увиразнена афоризмами («*Культура – це відбір і вибудова ієрархій*»), перефразованими висловами («*Якщо української культури немає в медіа, то її немає. Є окремі чудові письменники, виконавці, режисери. А культури немає*»), фразеологізмами («*відкрити Америку*»), сленгом («*класні режисери*»), контекстуальними антонімами і синонімами («*не разово, а систематично, регулярно, часто, настирливо й надокучливо*»).

Колонка Владислава Івченка «Менше ненависті» (2014) за формально-змістовими ознаками також тяжіє до есею. Зокрема їй притаманні легка, жвава манера оповіді, гнучка композиція, авторська рефлексія, чітка позиція, різностильова лексика, образність, оцінність та експресивність. У тексті актуалізовані суб'єктивні авторські міркування з приводу посилення ненависті у воєнний час. Скажімо, лексеми *ненавидіти* і *ненависть* у різних модифікаціях вжито 14 разів. Автор закликає суспільство схаменутися й усвідомити наслідки цього ворожого почуття, адже «у війні з поганим ворогом можна й самому зробитися схожим на нього». Для репрезентації воєнної дійсності ко-

лумніст активно застосовує мілітаризми *вбивати, воювати, ворожнеча*, метафори *хворий Донбас, у фейсбучних боях*; фразеологізми *на власній шкурі відчутти*. За тематикою колонка аксіологічна, за жанром – есей, за стилем – публіцистична, за обсягом – стандартна (839 слів).

Колонка-коментар. Матеріали коментарійного типу для Тижня є радше тенденцією, аніж винятком. От колонка Франкі Бландо «Чи є потреба в Міністерстві культури?» (2015) синкрезує деякі атрибути коментарю. Автор як експерт-культуролог на основі доказових аргументів, логічних роздумів і чітких висновків коментує порушену у заголовку проблему. Фаховий аналіз доповнюють цифрові дані та суб'єктивні судження колумніста з приводу культурного життя Франції та України. На питання, чи є потреба в Міністерстві культури, Франкі Бландо відповідає: «В Україні – так, і не менша, ніж у Франції. Адже збігло 25 років, і трагічна ситуація на Донбасі свідчить, якою мірою політична бездіяльність зруйнувала соціальну та культурну єдність країни». Оскільки культура може стати рушієм оновлення суспільства, автор закликає владу «негайно усвідомити цю істину і... перейти до дій». Тема цієї колонки – культурологічна, жанр – колонка-коментар, стиль – публіцистичний, обсяг – середній (601 лексема).

Колонка-стаття. Колумністи часопису часто пишуть аналітичні матеріали, зокрема статті. Аналітична стаття передбачає глибоке, всебічне і неупереджене висвітлення певної проблеми та, попри об'єктивне відображення фактів, не виключає їх суб'єктивної інтерпретації. Натомість колонка радше зорієнтована на суб'єктивний підхід у висвітленні конкретної ситуації та при цьому може містити об'єктивний, неупереджений погляд колумніста. Відтак колонка-стаття – це взаємодія об'єктивної і суб'єктивної оцінки, раціональної та емоційної аргументації, аналітичних і художніх методів відтворення дійсності. Оскільки у ЗМІ функціонують різножанрові та політематичні статті різного обсягу, спробуємо проаналізувати дві неідентичні колонки-статті.

Авторська колонка Володимира Василенка «Війна 2014 року: спроба системного аналізу» (2014) характеризується стандартним обсягом, превалюванням наукового стилю над публіцистичним, сухістю викладу, використанням логічної аргументації та термінології. У статті ґрунтовно проаналізовано причини воєнної ситуації на сході України та запропоновано шляхи виходу з неї. Автор переконаний, що кінцевою метою Росії «є не відторгнення частини території і не позбавлення нашої країни права цивілізаційного вибору, а знищення українства як явища й української державності як такої». Ще однією причиною воєнної ситуації в Україні, окрім планової політики Кремля, колумніст-науковець вбачає в стратегічних прорахунках і безвідповідальності нашої влади. Пропонована колонка за жанрово-стильовою формою – науково-публіцистична стаття, за тематикою – воєнна, за обсягом – міди-колонка (660 слів).

Значно більша за обсягом колонка-стаття Ігоря Лосева «Нелогічна» поведінка Партії регіонів: спроба аналізу» (2014) тяжіє до публіцистичного стилю з переважанням аналітичного відображен-

ня над художнім способом освоєння реальності. Означена колонка містить чимало ознак статейного типу, як-от: порушення проблемної ситуації, чітка позиція, глибина і широта узагальнень, прогнозування розвитку подій, доказовість, збалансоване поєднанням раціональної та емоційної аргументації, іронізування, різностильова лексика з домінуванням політичних термінів. У публікації зауважуємо метафори *пахне дефолтом та економічним колапсом*, російські вкраплення *«делать ноги»*, антитезу *сила лідера Партії регіонів і слабкість України*. Тож за тематикою колонка – політична, за стилем – публіцистична, за жанром – аналітична стаття, за обсягом – максі-колонка (1605 лексем).

Колонка-огляд. Медіакритична та літературно-критична колумністика часопису має переважно форму огляду. Скажімо, Ірина Троскот у літературно-критичному огляді «Чи булькнула література» (2014) осмислює результати книжкового рейтингу «ЛітАкцент року-2013», зосереджуючи увагу на вагомих книжках літературного року. Огляд поетичних збірок генерує у колумніста лише захват і схвалення. Натомість прозова література викликає двобічну реакцію: позитивну і негативну. У пропонованій колонці Ірина Троскот моделює панорамне бачення довоколалітературного середовища, критикує письменників за інфантильне сприйняття критики, за амбіційність і невміння «тримати марку». За стильовою домінантою текст належить до публіцистичного стилю та має стандартний обсяг (740 слів).

Огляд українських телеканалів протягом дня здійснила Валерія Бурлакова. У медіакритичній колонці «Не російське» (2014) письменниця поверхово і лаконічно описує інформаційно-змістове наповнення таких телеканалів: «Перший національний», «1+1», «ICTV», «Інтер», «Новий канал», «Україна», «5 канал», «НТН», «QTV», «RU Music». Текст вирізняється індивідуальним стилем автора, сповідальною інтонацією, деталізацією зображеного, полемічністю, іронічною тональністю та інтертекстуальними елементами. Белетристична манера викладу гармонійно комбінується з розмовними конструкціями. У колонці превалюють короткі речення, контекстуально неповні й парцельовані конструкції. Валерія Бурлакова охоче послуговується стилістично зниженою лексикою з емоційно-експресивними та оцінними конотаціями. За тематикою колонка – телекритична, за жанром – телеогляд, за стилем – художня, за обсягом – середня (752 слова).

Колонка-фейлетон. Саркастичні й гумористичні колонки зрідка репрезентовані в аналізованому часописі. Тонким гумором та сарказмом вирізняються тексти гумористичного оглядача Юрія Винничука. Зважаючи на художньо-публіцистичний стиль викладу та сатирико-гумористичний підтекст, більшість авторських колонок за жанровою структурою близька до фейлетону.

У сатиричній колонці «І за які гріхи нам таке покращення!» (2013) колумніст висміює політико-економічні зміни в державі, а також парадоксальні політичні реформи. На його думку, «наш уряд розуміє слово «покращення» лише, як грабунок», оскільки «ідеї, які нуртують в урядових капустяних головах» є божевільними. Колонка наближена до фейлетону з огляду іронізовану інтер-

претацію фактів, експресивно-діалогічну форму і суб'єктивну оцінність. Іронія в колумністському тексті закодована на текстовому та підтекстовому рівнях. Окрім відвертого та латентного іронізування, Юрій Винничук часто застосовує прийом діалогізації, антитези, протиставлення, порівняння, на основі яких змальовує реальну картину українського життя в гумористичному тоні. Проаналізована колонка за тематикою – політична, за стилем – публіцистична, за тональністю – іронічна, за жанром – колонка-фейлетон, за обсягом – максі-колонка (1082 слова).

Колонка-репортаж. Репортажний опис подій притаманний текстам на подорожню чи туристичну тематику. Тревел-колонка Едуарда Андрущенка «Гагаузький вагон. Ненаписаний репортаж» (2014) також включає чимало жанрових особливостей репортажу, як-от: наочне зображення дійсності, динамічна розповідь про побачене, пережите та відчуте, документальність і художня деталізація фактів, історичний екскурс, емоційність, ефект присутності на місці події, оповідь від першої особи, апеляція до відчуттів читача, неочікуваний фінал, застосування коротких діалогів, лаконічних фраз, прямої мови, розмовних конструкцій і сенсоризмів.

У колонці-репортажі колумніст не лише зображає короткий епізод свого життя, а й експлікує власні емоції, припущення, асоціації та відчуття під час розвитку подій. Автор-спостерігач розповідає про пережиті пригоди в динамічній, емоційно-експресивній, діалогізованій формі. Проте, на відміну репортажу, у тексті не дотримано хронологічної послідовності викладу. Колумніст розпочинає свою розповідь з кінця, повертаючись після депортації із Молдови до України. Початок колонки має виразне художнє забарвлення. Розгляньмо фрагмент тексту:

«Глибока темна ніч. Десятиградусний мороз. Бессарабський степ. Я пішки перетинаю кордон Молдови та України через забутий Богом пропускний пункт «Серпневе».

– Ти звідки тут взявся в такий час? – дивуються наші прикордонники.

– Та от з Молдавії депортували та в'їзд заборонили.

Заспаний прикордонник недовіжливо хитає головою, але нічого не питає, і я йду далі».

Для створення ефекту присутності на місці події Едуард Андрущенко вдається до деталізації фактів, динамічного опису тогочасної ситуації, діалогічного мовлення, використовує емоційну, експресивну і сенсорну лексику, а також дієслова у теперішньому часі. Отже, за стилем колонка – художня з розмовними елементами, за тематикою – подорожня або тревел-колонка, за жанром – колонка-репортаж, за обсягом – міді-колонка (818 слів).

Колонка-політичний портрет. Оглядачі *Тижня* нерідко пишуть свої колонки у формі політичного портрету. Зокрема колонка Ігоря Лосева «Леонід Кравчук і плани Путіна» (2016) експлікує елементи цього жанру. Публіцист змальовує політичну постать екс-президента як «підступного, хитрого, егоїстичного і цинічного політика, який 20 років працював у Ідеологічному відділі ЦК КПУ, був його завом, що вимагало в умовах комуністичного «курника» з його звичаями («клюй

ближнього», «плюй на нижнього») гнучкості індійської кобри і феноменального нюху німецької вівчарки» (дотримано пунктуації – Л.Б.). Політичний критик намагається спростувати поширений у ЗМІ міф про Леоніда Кравчука «як «видатного державного діяча», сивого політичного лиса, який в 1991 році обдурих Москву з її ГКЧП і тонко, по-візантійськи і безкровно вивів Україну зі складу СРСР». Автор осуджує першого Президента незалежної України за неефективну політичну діяльність, який, попри «великі можливості і масову підтримку, зробив дуже мало корисного для українців», а нині ще й роздає поради дати особливий статус Донбасу, вдаючи «мудрого і далекоглядного політика, такого собі чи то Макіавеллі, чи то Талейрана наших днів».

Для створення політичного портрету Леоніда Кравчука колумніст використовує палітру образних засобів: епітетів, метафор, порівняльних звертків та інших емоційно-експресивних лексем. Тож за жанром колонка – політичний портрет, за стилем – художньо-публіцистична, за тематикою – політична, за обсягом – міді-колонка (937 лексем).

Колонка-літературний портрет. Колонки часопису почасти вбирають і особливості літературного портрету. Так, авторські спогади про літературознавця Григорія Матвійовича Сивоконя експліковані у публікації Ярини Цимбал «Сивокінь» (2017). Колумніст komponує образ літературознавця за допомогою різних засобів з перевагою стилістично нейтральної лексики. Оповідна манера викладу, прості синтаксичні конструкції додають тексту легкості та читабельності.

З описів ми дізнаємося про мужність, артистичність, неймовірну вроду, «невисокий зріст і жартівливий характер» українського науковця. Колонка насичена біографічно-мемуарними вкрапленнями, які відкривають цікаві сторінки життя та відображають невідомі грані цієї самобутньої особистості. Для унаочнення розгляньмо фрагмент авторських спогадів: «Коли я вступала в аспірантуру Інституту літератури, нас лякали Сивоконем. Перед іспитом зі спеціальності вступники в коридорі шепотілися: кажуть, Сивоконя немає, слава богу, бо він усіх «валить» безжалюдно. Григорій Матвійович, справді, був тоді у відпустці. Пізніше, коли ми стали аспірантами і познайомилися з цим «бабаєм», з'явилася нова легенда: Сивокінь – блискучий стиліст і найсучасніший читач дисертацій». Як бачимо, задля змалювання портрету доктора філологічних наук його колишня студентка та літературознавиця Ярина Цимбал використовує прийоми мемуарно-біографічної прози. Та все ж колонка за жанром найбільше тяжіє до літературного портрету, має стандартний обсяг (755 слів), персоналізовану форму та візуально насичена двома світлинами із зображенням героя розповіді. За тематичним спрямуванням колонка літературна.

Колонка-історичний портрет. Історичний портрет актуалізується зазвичай у рубриці історія. В журнальній колумністиці цю форму виявили у тексті Ігоря Гирича «Сумління нації» (2010), в якому подано портретну характеристику українському історичному діячові Ярославові Романовичу Дашкевичу. Про життя та спадщину історика Ярослава Дмитровича Ісаєвича розповідає читачам Тиж-

ня Наталя Яковенко у колонці «Долаючи «підлі часи»» (2010). Два історично спрямовані матеріали створюють цілісну картину життєдіяльності видатних істориків України, відкривають незвідані сторони їхньої натури. За обсягом колонка «Сумління нації» стандартна, містить 592 лексеми, а текст «Долаючи «підлі часи»» – 609 слів.

Колонка-інтерв'ю. Протягом аналізованого періоду у колумністиці Тижня не вдалось виявити традиційної жанрової форми інтерв'ю. Лише 2010 року на веб-порталі часопису Тіна Пересунько опублікувала колонку «Обдаровані діти з хворобою Дауна, шизофренії та аутизму матимуть власний «Центр мистецтв»» з характерними для інтерв'ю ознаками. Сюди можна віднести такі атрибути: наявність інтерв'юера та інтерв'ююваного, запитання журналіста та відповіді опитаного, розповідна манера оповіді, інформаційна насиченість матеріалу та відносно великий обсяг (2253 слова). Колонка складається з 6 релевантних (основних і додаткових) запитань журналістки Тані Пересунько та змістовних (розлогих і лаконічних) відповідей Олексія Севрука. Бесіда стосується специфіки та умов існування і виховання дітей з особливими потребами в Україні. Співавтори тексту одноставно акцентують на духовній зрілості та геніальності цих альтернативно-обдарованих дітей.

У матеріалі також наявні елементи замітки, проте домінує форма інтерв'ю, що свідчить про синкрезію колонки з цим інформаційним жанром. За тематикою колонка – соціальна, за жанром – колонка-інтерв'ю, за методом відображення дійсності – інформаційно-аналітична, за обсягом – максі-колонка.

Якщо попередня колонка відтворена у формі інтерв'ю-діалогу, то інтернет-публікація Катерини Леонової «Keep calm and make culture» (2017) сконструйована на кшталт інтерв'ю-полілогу. Їй притаманні ситуативність, спонтанність, множинність, нелінійність і незавершеність. Автор-інтерв'юер моделює комунікативний акт з соціально активними мешканцями Дніпра, не оприлюднюючи при цьому запитань до опитуваних. Серед інтерв'ююваних були генеральна директорка «Приват ТВ-Днепр» **Ольга Володимирова**, засновник клубу-галереї модуль **Євген Гончаров**, письменниця, перекладач і психолог **Вікторія Наріжна**. Кілька різнобічних думок, позицій і світобачень окреслюють панорамну картину культурного рівня Дніпра. Також колонка містить власне авторські рефлексії та погляди на українську культуру загалом. За стилем колонка – публіцистична, за тематикою – культурологічна, за жанром – інтерв'ю-полілог, за обсягом – максі-колонка (1047 слів).

Колонка-кореспонденція. Деякі особливості кореспонденції інтегрує колонка Ярослава Пешака «Фестиваль у курортному місті» (2018). Для унаочнення розглянемо початок тексту: «З 1946-го в Карлових Варах щороку проводиться Міжнародний кінофестиваль. За понад 70 років свого існування він набув світової слави рівня кінопоказів у Каннах, Берліні, Венеції чи Токіо. Триватиме фестиваль із 29 червня по 7 липня». Як бачимо, колонка містить розширене повідомлення про подію – майбутній фестиваль у чеському курортному містечку. Відповідно до специфі-

ки жанру, автор дає відповідь на традиційні для кореспонденції запитання «Що? Де? Коли? і Як?».

Опісля колумніст використовує мемуарні вкраплення («У 1970–1980-х роках я жив неподалік Карлових Вар»), які, по суті, стають проміжною ланкою між кореспонденцією і статтею. Зауважмо, що колонка увібрала не лише риси кореспонденції, а й статті, про що свідчить поглиблений ретроспективний аналіз курортного містечка. За тематикою колонка – політематична, позяк охоплює три мікротемати: кінофестиваль, Чехія та СРСР, за жанром – синкретична (поліжанрова), бо комбінує елементи кореспонденції та статті, за стилем – публіцистична, а за обсягом – стандартна (698 слів).

Колонка-версія. Українські та зарубіжні оглядачі часто вдаються до футуристичних візій. Кожен автор має свій погляд і свою версію на розвиток відображених реалій. Версія як метод пізнання дійсності у медіадискурсі вже довго функціонує, утім як жанр сформувалася нещодавно. Зокрема у формі версії написана колонка Юрія Макарова «Крим. Післязавтра» (2016). Колумніст моделює стратегію повернення провінції до складу України, висловлює оптимістичні прогнози щодо майбутнього Криму: 1. «Росія, 201... рік, виснажена санкціями, обвалом експорту та війнами на багатьох фронтах, на межі колапсу». 2. «Змучене негараздами населення забутої Богом і людьми провінції Крим готове повернутися до складу України, яка, своєю чергою, демонструє позитивну динаміку розвитку й потроху приєднується до європейських структур...». 3. «...Україна запропонує корінному населенню півострова той статус, на який воно заслуговує від самого початку нашої незалежності й особливо тепер, через солідарну підтримку Майдану та спротив окупації».

Цей заманливий гіпотетичний сценарій відновлення територіальної цілісності України перегукується з розсудливими міркуваннями. Автора цікавить, що ми запропонуємо кримчанам в разі реінтеграції півострова? Чи зможемо гарантувати їм безпеку, економічну й особисту свободу та правовий захист? Колонка-версія загалом ґрунтується на авторських припущеннях, домислах і недостовірних фактах. Домисел колумніста, попри відносну правдивість, має деталізований характер. Саме деталізація додає фейковим відомостям ефекту достовірності та створює цілком імовірну картину реінтеграції Криму. Оскільки в центрі художній вимисел, то за жанровою формою – це колонка-версія, за темою – політична (мікротема Крим), за обсягом – середня (610 слів), за стилем – художньо-публіцистична.

Колонка-рецензія. Інтродукція жанрових властивостей рецензії у журнальній колумністиці є незначною. Навіть арт-колумністика зрідка інтегрує атрибути цього жанру. Колумністи Тижня Ірина Троскот, Анастасія Левкова, Ярина Цимбал, Катерина Барабаш, Роман Малко, Тарас Лютий у своїх літературних, музичних чи кінокритичних колонках лише частково використовують елементи рецензії. Матеріал з явними ознаками цього жанру ми виявили лише поза часовими рамками дослідження.

Літературна колонка Анастасії Сідельник «Книги-зозулі Тані Малярчук» (2010) ґрунтується

ся на рецензійних методах інтерпретації фактів. Предметом рецензованої праці є літературний доробок Тані Малярчук, вміщеної у книзі «Божественна комедія», методом – художній аналіз. Основу розгляду становить ідейно-тематична спрямованість творів, їх мовна і композиційна форма. Загалом автор позитивно відгукується про письменницю та її творчий доробок: «*Таня Малярчук – майстриня сюжету, а не форми. Хоча, у дотриманні норм літературної творчості їй також не відмовити – тексти написані уважно, старанно і з повагою до читача.* Мова прозових творів письменниці, за означенням колумністки, «густа і смачна, насичена парадоксами». Анастасія Сідельник вдало відшуковує інтертекстуальні зв'язки героїв новел письменниці з текстами попередників, намагається зрозуміти ідейні настанови «Божественної комедії» та прояснити глибинну інтенцію прозаїка. За тематикою колонка – літературна, за жанром – колонка-рецензія, за стилем – художньо-публіцистична, за обсягом – міді-колонка (968 слів).

Колонка-нотатки. Спогади колумніста про дистанційований епізод життя надають авторським текстам мемуарного характеру. Але коли ті спогади про вчорашній день, то вони радше тяжіють до щоденника чи нотаток. Олександр Михельсон у колонці «Найяскравіші спогади» (2014) лаконічно й емоційно описує події на Майдані 18–19 лютого 2014 року, в яких він безпосередньо брав участь. Колумніст ділиться з читачами власними враженнями, використовуючи довгі речення та еліптичні парцельовані конструкції, інтертекстуальні вкраплення, мемуарні елементи, апелятиви, діалогіми, засоби ідентифікації, індикатори суб'єктивності, мілітаризми, сленг та інші засоби. Розмовний стиль написання та розповідна манера створюють ефект невимуженості й динамізму.

Текст складається з шести пунктів, в яких стисло викладено революційні пригоди автора як незабутні життєві моменти. За обсягом колонка – лаконічна, міні-колонка (262 лексеми), за стилем – розмовна, за способом викладу – розповідна й емоційно забарвлена, за жанром – нотатки (короткі записи).

Колонка-мемуари. Катерина Барабаш у колонці «Сталкер нового часу» (2016) також вдається до спогадів. Щоправда, ці спогади віддалені у часі, тож претендують на інше жанрове позначення – мемуари. Мемуарною особливістю тексту є згадка про історичні події України 25-річної давності, в яких Катерина Барабаш безпосередньо брала участь. Як свідок цих подій, вона інтерпретує їх крізь призму життєвого досвіду в іншому часовому вимірі: «*Було це рівно чверть століття тому. Якщо зовсім точно, то 25 років і 4 дні, 20 серпня 1991-го. Я вийшла на вокзалі з потяга Москва – Київ, прибувши у своїх журналістських справах.* Переглядаючи «кадри тих трьох серпневих днів, що забили останній цвях у труну СРСР», колумніст навіть згадує емоції, які тоді її переповнювали. У колонці домінує художня манера оповіді, яку репрезентують трансформовані прислів'я, приказки («*Росія швидко запрягла, швидко поїхала і швидко зупинилася*»); фразеологізми (про Росію – *ламає зуби*); метафора (багато росіян кинуло); метонімія (Україна пішла вперед); епітети

(«*Росія, залякана, нерішуча*»); афоризми («*Для однієї країни ця війна стала кінцем, для інших – початком. Історія Росія завершилася*»).

Авторська колонка Катерини Барабаш за жанровою формою – колонка-мемуари, за тематикою – історико-політична, за стилем – художня з елементами публіцистичності, за обсягом – міді-колонка (871 слово).

Колонка-проблемний нарис. Нарис як невеликий твір художньо-публіцистичного жанру є достатньо популярним у журнальній колумністиці. До прикладу, оглядач Тижня ОНУХ своєю колонкою «Мухи окремо, котлети окремо» (2018) кваліфікує як нарис. У ліді до колонки зазначено: «*Нарис до есе про модернізацію, модернізаційну пастку, множину сучасностей, інтелектуальну вірогідність та інші нісенітниця*». Та перш за все у матеріалі зауважуємо елементи відгуку та рецензії. Колонка є своєрідною реакцією на опубліковане у веб-журналі Korydor есе Олени Червонік «Арсенальний модернізм» про місію та стратегії «Мистецького арсеналу» в Києві. Колумніст загалом стримано, зважено та помірковано реагує на окремі фрази есею. З контексту бачимо, що контраргументи автора вельми переконливі, раціонально обґрунтовані та не містять образно-емоційних доказів. Натомість нарис тяжіє до художньо-публіцистичних засобів відображення фактів. Припускаємо, що текст частково інтегрує елементи проблемного нарису, оскільки в центрі розгляду культурна проблема. Відповідно за тематикою колонка – культурологічна, за стилем – публіцистична, за методом відтворення дійсності – аналітична, за обсягом – міді-колонка (771 слово), за жанром – синкретична, оскільки формально схожа на відгук, а концептуально – на проблемний нарис.

Колонка-портретний нарис. Значно частіше автори колонок пишуть портретні нариси про відомих осіб. Наприклад, колонки Алли Лазаревої «*Поки триває війна...*» (2017) та «*На роковини загибелі Василя Сліпака*» (2018) присвячені загиблому на війні Василеві Сліпаку. У двох персоналізованих матеріалах журналіст, керуючись деякими елементами нарисового методу, змальовує психологічний портрет Героя України.

Авторка так описує внутрішній світ героя у колонці «*Поки триває війна...*»: «*Василь Сліпак вмів об'єднувати, гуртувати, надихати на добрі справи. За типом особистості, він безперечно належить до тої української артистократії духу, що першою стає під прапори в непевні часи. Кар'єра, гроші, слава, – всі ці визначальні для переважної більшості мотиватори не були для нього найпершим стимулом. Він не шукав математичної віддачі від своїх дій, віддавав легко, щедро, весело. Часом на останні гроші, не вагаючись, купував однострої хлопцям, яких не знав, як звати. Не був обачливим та не економив «про чорний день»». Колумніст здебільшого акцентує на громадських і духовних цінностях Василя, який «не терпів фальші», пафосу, самозакоханості й пихатості, «ніколи не хизувався ані талантом, ані популярністю. Був простим у спілкуванні, навіть скромним, чутливим до чужого горя».*

З іншої колонки «На роковини загибелі Василя Сліпака» ми дізнаємося радше про волонтерські та фронтові грані його особистості: «*Дуже*

тонкий, уважний, співчутливий, Василь нікому не нав'язував далекі або нецікаві теми. Про війну говорив лише з тими, кого вона зачепила настільки ж сильно, як і його самого». Загалом у колонках превалює публіцистична манера письма над художнім аналізом фактів, водночас наявні елементи портретного нарису. Обсяг матеріалів середній (перша колонка охоплює 682 лексеми, друга – 724), тематична спрямованість – воєнна, приурочена загиблomu Героєві України.

Колонка-подорожній нарис є рідкісним феноменом у жанровій матриці колумністики *Тижня*. Окремі його ознаки можна зауважити у тревел-колонці Єлизавети Гончарової «Подивіться, що в нас цікавого» (2017). Текст містить описи мандрівних місць, документальні факти про локації подорожі та світлини з підземними печерами. Насамперед авторка вказує нам на передумови та план поїздки, ділиться з читачами мандрівними пригодами: «Дістатися цікавого місця виявилось неважко: від села кілька кілометрів пішки ковиловим степом. Щоправда, треба дивитися під ноги: можливі провали». У тексті знаходимо документальні історичні дані та фотоінформацію про відвідані історичні споруди. Та все ж ідентифікувати цю колонку з подорожнім нарисом не маємо підстав, тому що: по-перше: текст написаний у публіцистичному стилі, а для нарису характерна художньо-публіцистична манера викладу; по-друге, у колонці переважає нейтральна лексика, документальне подання фактів, натомість нарису притаманне образне змалювання дійсності; по-третє: авторка не висловлює свого ставлення до побачених краєвидів, натомість нарис передбачає наявність авторської оцінки та суб'єктивних вражень після мандрівки. Тож можна лише стверджувати про наявність у колонці окремих елементів подорожнього нарису. Проаналізована тревел-колонка, висвітлена у публіцистичному стилі та візуалізована світлинами, має обсяг 695 слів.

Колонка-лист насамперед вирізняється безпосереднім зверненням до конкретного адресата. Колумніст Олена Стяжкіна у тексті «Ірині та Анні. Лист» (2014) публічно адресує передново-річного листа своїм донецьким друзям і землякам у час війни на сході України. Автор пише про близькі їм події та роздумує над тривалістю року в контексті війни.

За жанром колонка нагадує форму листа та містить всі його ознаки, а саме: апеляція до конкретного адресата (*Ірунтіє, Аню, ти, ви*); ідентифікація з адресатами (*Ми знаємо хто...*); діалогізація (*І я відповідаю: «Хай здохне»*); емоційність та експресивність (*Ні-ні, ми щасливиці... Я-от пишу тобі. Значить ми є. Ми все ще є*); відвертість (*Бо сором мені лити сльози, коли ви там, а я тут – у безпеці*); розповідна манера оповіді (*У мене, Ірунтіє, тут поцікавилися, як сприймаю російські серіали*); короткі речення, лаконічні фрази (*Рік не завершується. Ніяк. Триває скорбота. Війна несе в подарунок труни*); парцеляція (*І тобі, Аню, люба моя. Пишу*); вияв вдячності адресатам (*Це тобі, Ірунтіє, моїй, нашій героїні, слава. За старих, яких урятувала, за стійкість, за неосуд, за людей, що живі. І тобі, Аню, за серце, за розум, за підтримку, за Донецьк, який у тобі, який і є ти*).

Оскільки текст адресований друзям на війні, то у ньому є чимало мілітаризмів, які конструюють воєнну картину на Донбасі.

За тематикою колонка – урбаністична (про Донбас), за жанром – лист, за стилем – епістолярно-публіцистична, за обсягом – максі-колонка (1424 слова).

Колонка-казка зрідка представлена в часописі *Тиждень*. Зокрема цікаву колонку з казковим вступом «Про Фейсбука Марковича, Твіттера Горобченка та суворого В.Контакта. Казочка й думки з приводу "Революції 2.0"» (2013) написала Надія Баловсяк. Основними атрибутами колонки-казки є захопливий сюжет, вигадані герої, поєднання реальних та фантастичних подій, персоніфікація, використання народної фразеології тощо.

Автор розпочинає текст з характерного для казки вступу *жили-були*, вдаючись до персоніфікації соціальних мереж: «*Жили були собі три віртуальні богатири – три онлайн-сервіси – Facebook, Twitter та "ВКонтакт"*. *Жили у велетенському світі під назвою інтернет, який оком не охопити, конем не обскакати*». Колумніст у казковій манері описує роль цих сайтів під час Євромайдану і Революції Гідності, як-от: «*Швидкий і прудкий Твіттер Горобченко останні новинки розвірінькував на цілий світ так, що чути було не лише у славному граді Києві, але й у величому Львові, у Донецьку й у Криму, скликав люд на Майдани та під палаці. Допомагав йому в тому сильний і потужний Фейсбук Маркович – ділився фотографіями і думками мудрих людей, показував, де правда, а де виверти тих, хто не хоче стояти за правду й гідність. А суворий В.Контакт, найулюбленіший богатир українського студентства, забув на деякий час про котиків і картинки, і став поруч із Фейсбуком Марковичем за правду й гідність. Стояли вони довго, українському люду допомагали чесно і з усіх їх віртуальних сил...*». Цікава художньо-образна манера оповіді та поєднання двох світів: вигаданого і дійсного створюють оригінальний казковий сюжет. До того ж казкове зображення дійсності робить текст привабливим, читабельним і виразним.

Тема колонки – революційна, форма – синкретична, жанр – колонка з казковим вступом, який графічно виділений на шпальті іншим шрифтовим накресленням (курсивом), обсяг – середній, відповідає стандартам (935 слів).

Висновки. Колумністика часопису «Український тиждень» надзвичайно багатогранна. Це підтверджує формально-змістовий аналіз колонок часопису, в яких різна жанрово-стильова та тематично-змістова структура. Вибір жанру і стилю колонки здебільшого зумовлений індивідуальними особливостями колумніста та залежить від його комунікативно-прагматичних інтенцій. Тематично-змістові акценти теж частково варіюють структуру тексту. На форму колонок впливають і панівні постмодерні тенденції в соціокомунікативному дискурсі, зокрема: жанрова дифузія та контамінація. Вважаємо, що інтеграція іножанрових елементів частково змінює формальну структуру колонки, надає їй іншого жанрового вигляду та при цьому суттєво не впливає на її жанрові домінанти.

Перспективи досліджень вбачаємо у вивченні модифікованих форм колонок інтернет-газети «Українська правда».

Список літератури:

1. Андрищенко Е. Гагаузький вагон. Ненаписаний репортаж. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/101364>.
2. Баловсяк Н. Про Фейсбука Марковича, Твіттера Горобченка та суворого В.Контакта. Казочка й думки з приводу «Революції 2.0». – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/96779>.
3. Барабаш К. Сталкер нового часу. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/172471>.
4. Бурлакова В. Не російське. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/116864>.
5. Василенко В. Війна 2014 року: спроба системного аналізу. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/121477>.
6. Винничук Ю. І за які гріхи нам таке покращення! – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/121477>.
7. Гирич І. Сумління нації. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/691>.
8. Гончарова Є. Подивіться, що в нас цікавого. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/197533>.
9. Івченко В. Менше ненависті. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/112660>.
10. Лазарева А. На роковини загибелі Василя Сліпака. – Режим доступу : <http://tyzhden.ua/Columns/50/216152>.
11. Лазарева А. «Поки триває війна»... – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/206408>.
12. Леонова К. Keep calm and make culture. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/200410>.
13. Лосєв І. Леонід Кравчук і плани Путіна. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/156581>.
14. Лосєв І. «Нелогічна» поведінка Партії регіонів: спроба аналізу. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/101792>.
15. Макаров Ю. Чорний квадрат у чорній скриньці. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/152987>.
16. Макаров Ю. Крим. Післязавтра. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/159299>.
17. Михельсон О. Найяскравіші спогади. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/102602>.
18. ОНУХ. Мухи окремо, котлети окремо. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/210154>.
19. Пересунько Т. Обдаровані діти з хворобою Дауна, шизофренії та аутизму матимуть власний «Центр мислеть». – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/5763>.
20. Пешек Я. Фестиваль у курортному місті. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/213629>.
21. Сідельник А. Книги-зозулі Тані Малярчук. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/5750>.
22. Стяжкіна О. Ірині та Анні. Лист. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/126564>.
23. Троскот І. Чи булькнула література. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/102583>.
24. Франкі Бландо. Чи є потреба в Міністерстві культури? – Режим доступу: <http://m.tyzhden.ua/column/129667>.
25. Цимбал Я. Сивокінь. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/198162>.
26. Яковенко Н. Долаючи «підлі часи». – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Columns/50/779>.

Burych L.A.

Ivan Franko National University of L'viv

**FORM AND CONTENT MODIFICATIONS OF COLUMN
(BASED ON COLUMNS IN THE MAGAZINE «THE UKRAINIAN WEEK»)****Summary**

The article deals with the genre modifications of a column and outlines the content, topics, length and style of text. Based on the formal and content analysis of columns in the magazine «The Ukrainian Week» several combined forms of the column were revealed. These are the following: essay column, commentary column, critic's reviews, reporting column, felieton column, column-interview, column-portrait, column-sketch, column-article, correspondence column, column-tale, column-letter etc.

Keywords: column, column writing, genre, genre modifications, content, topic, length, style.